herpy

GEKONY

Standing's day gecko

Phelsuma standingi

Phelsuma standingi to jeden z największych felsum: masywny, aktywny za dnia wspinacz z suchych lasów kolczastych południowo-zachodniego Madagaskaru, o zielonej, ciemno nakrapianej szyi i głowie, szarawym tułowiu i turkusowoniebieskim ogonie. Młode mają wyraźne poprzeczne pasy. Gatunek jest odporny i długowieczny, ale kłótliwy i potrzebuje wysokiego, przestronnego terrarium.

Rodzina: Gekkonidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**20-26 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**20-28 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Sawanna i suchy las**
Trudność	**Początkujący**

HODOWLA

Min. terrarium	**75 × 75 × 110 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-32 °C**
Temperatura w nocy	**19-23 °C**
Wilgotność	**40-80%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady, owoce i nektar**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**14-24 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**4-6**
Inkubacja	**60-65 dni** przy 25-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Phelsuma standingi to jeden z największych gatunków w rodzaju *Phelsuma*. Może osiągać do 26 cm długości z ogonem, z czego tułów stanowi około 15 cm, i ważyć do 75 g. Głowa jest zielona z drobnymi ciemnymi kropkami i żółtą obwódką wokół oka, tułów szarawy do srebrnoszarego z nieregularnym, robaczkowatym rysunkiem, a ogon niebieski do turkusowego. Spód ciała jest jednolicie jasnoszary. Barwy mogą ciemnieć lub blednąć w zależności od kondycji zwierzęcia i światła, ale nie zmienia ono koloru jak kameleon.

Młode wyglądają zupełnie inaczej niż dorosłe: są zielone z wyraźnymi poprzecznymi pasami. Rysunek zanika, gdy młode mają od ośmiu do dziesięciu miesięcy. Uważa się, że pasy powstrzymują dorosłe osobniki przed zjadaniem młodych. Skóra jest mocniejsza i trudniej ją uszkodzić niż u większości innych felsum.

Gatunek został opisany w 1913 roku przez Paula Methuena i Johna Hewitta po wyprawie na Madagaskar w 1911 roku, a nazwa *standingi* upamiętnia H. F. Standinga z Antananarywy. Samca rozpoznaje się po wyraźnych porach przedkloakalnych i zgrubieniu u nasady ogona. Samica ma po bokach szyi worki wapniowe, które są magazynem wapnia do budowy skorupek jaj.

P. standingi to spokojny i odporny gekon, mniej płochliwy niż wiele innych felsum. Jest za to kłótliwy, zarówno wobec osobników własnego gatunku, jak i innych jaszczurek podobnej wielkości, dlatego najlepiej pasuje do hodowcy, który zadowoli się jednym zwierzęciem lub jedną starannie dobraną parą. Przy dobrej opiece może dożyć ponad 20 lat, niektóre osobniki nawet 28 lat.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

Występowanie i środowisko

Phelsuma standingi występuje wyłącznie na Madagaskarze, w suchej południowo-zachodniej części wyspy. Główny obszar występowania leży prawdopodobnie między rzekami Onilahy i Mangoky. Miejscem typowym jest las nad Onilahy w pobliżu Maroamalony, a gatunek znany jest też z Andranolaho i Tongobory oraz z obszaru między Morombe, Toliarą a masywem Isalo, m.in. z parku narodowego Zombitse-Vohibasia.

W naturze żyje wysoko na dużych, starszych drzewach, takich jak tamaryndowiec i akacja, a miejscami można go też spotkać na domach drewnianych i murowanych. Zasięg jest ograniczony i zagrożony wycinką lasów, wypasem bydła i rozrastającymi się osadami. Na Czerwonej liście IUCN gatunek figuruje jako narażony, a od ponad dziesięciu lat nie ma kwot eksportowych dla osobników odłowionych z natury.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

ŚRODOWISKO

Środowiskiem życia są suche lasy i zarośla kolczaste, na dużej części zasięgu przypominające raczej sawannę z pojedynczymi, dużymi drzewami. To najgorętszy i najsuchszy region Madagaskaru. W okolicach Toliary średnia roczna temperatura wynosi około 24 °C, maksymalna temperatura sięga 39 °C, a opady to tylko około 340 mm rocznie. Pora deszczowa trwa mniej więcej od grudnia do marca, a reszta roku jest sucha; zwierzęta żyją wtedy z zapasów tłuszczu i porannej rosy.

Noce są znacznie chłodniejsze niż dni. W pobliżu wybrzeża zmierzono nocą 15 °C i 80 % wilgotności względnej, a w innych miejscach wilgotność nocą wzrasta nawet do około 90 %. Ten schemat, z suchymi, gorącymi dniami i chłodnymi, wilgotnymi nocami, należy odtworzyć w terrarium. W ciągu dnia zwierzęta wygrzewają się w słońcu na najwyższych, najbardziej odsłoniętych gałęziach i chwytają owady, małe gekony, a prawdopodobnie także nektar i opadłe owoce.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 75 × 75 × 110 cm (szerokość × głębokość × wysokość). Większe jest lepsze, a wysokość jest ważna, bo gatunek jest wybitnie nadrzewny. Jeśli masz wątpliwości co do miejsca, wybierz największe terrarium, jakie możesz zmieścić. Nie trzymaj zwierzęcia razem z innymi jaszczurkami podobnej wielkości.

Urządź terrarium grubymi gałęziami o szorstkiej powierzchni i najlepiej rurami bambusowymi na różnych wysokościach i pod różnymi kątami, tak aby zwierzę mogło się wspinać, wygrzewać i chować. Żywe rośliny dają kryjówki i podnoszą wilgotność. Stosuj proste podłoże, łatwe do utrzymania w czystości i dobrze trzymające wilgoć, np. korę dla storczyków lub papier gazetowy. Terrarium musi mieć dobrą wentylację, żeby powietrze nie stało w miejscu.

TEMPERATURA

Temperatura w dzień powinna wynosić 24-28 °C, z ciepłym miejscem do wygrzewania o temperaturze 30-32 °C na górze, pod lampą umieszczoną na zewnątrz terrarium. Tworzy to gradient, w którym zwierzę samo wybiera warunki. Nocą powinno być 19-23 °C, czyli spadek o około 5 °C. W naturze różnica jest znacznie większa, a noce mogą schodzić do około 15 °C.

Sprawdzaj temperaturę termometrem cyfrowym zarówno na górze, jak i na dole. Podłącz lampę do termostatu. Nie dopuszczaj, by temperatura przez dłuższy czas przekraczała około 32 °C, i trzymaj lampę na tyle daleko od gałęzi, by zwierzę nie mogło się poparzyć.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 40-80 %. Choć gatunek pochodzi z suchego obszaru, nocą powietrze jest wilgotne, dlatego wieczorem trzeba dokładnie zraszać terrarium, aby wilgotność wzrosła, gdy gekon odpoczywa. W ciągu dnia pozwól terrarium wyschnąć. Stale mokre warunki prowadzą do pleśni i problemów skórnych.

Zwierzę musi mieć zawsze dostęp do świeżej wody. Dobrym rozwiązaniem jest system kropelkowy, bo naśladuje rosę i deszcz, a zwierzę może też zlizywać krople z liści i gałęzi. Uzupełnieniem może być płaska miseczka ze świeżą wodą wymienianą codziennie. Higrometr pokaże, czy wilgotność waha się tak, jak powinna.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny za dnia i żyje w pełnym słońcu, więc potrzebuje w terrarium silnego światła dziennego. Użyj świetlówki UVB dla gatunków wygrzewających się, zapewniającej strefę Fergusona 2 na najwyższych gałęziach, i cienia w drugim końcu terrarium, tak aby zwierzę mogło wybierać. To ustawienie zapożyczono od rodzaju *Phelsuma*.

Światło powinno być włączone około 12 godzin dziennie, najlepiej sterowane programatorem czasowym, a nocą powinno być zupełnie ciemno. Wymieniaj świetlówkę UVB zgodnie z zaleceniami producenta, bo promieniowanie słabnie na długo przed tym, zanim świetlówka przestanie świecić.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek jest przede wszystkim owadożerny. Podawaj urozmaicone żywe owady, takie jak świerszcze, szarańcza, muchy, ćmy i inne owady latające i pełzające, w rozmiarze, który zwierzę łatwo połknie. Owady latające są szczególnie dobre, bo w naturze gatunek chwyta zdobycz w powietrzu. Zwierzęta przyjmują też słodki nektar i soki owocowe, więc kilka razy w tygodniu można jako dodatek podać małą miseczkę rozcieńczonego musu owocowego lub nektaru.

Owady powinny być dobrze odkarmione i oprószone wapniem i witaminami, a wapń musi być stale dostępny dla zwierzęcia, zwłaszcza dla samic w hodowli. Młode karmi się codziennie, a dorosłe co drugi dzień. Dostosuj ilość do kondycji zwierzęcia. Duże osobniki mogą też zjadać małe jaszczurki, więc trzymaj je osobno.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Phelsuma standingi to odporna felsuma, niezbyt płochliwa, ale nie jest to zwierzę do brania na ręce. Samce są terytorialne i walczą ze sobą; samice są równie agresywne wobec innych samic. Dlatego trzymaj tylko jedno zwierzę albo parę w bardzo dużym terrarium z wieloma kryjówkami i rozdziel je przy najmniejszym niepokoju. Nigdy nie trzymaj razem dwóch samców.

Zbyt częste branie na ręce stresuje zwierzę, więc zostaw je w spokoju i nie chwytaj za ogon. Skóra jest mocniejsza niż u wielu innych felsum, ale nadal trzeba obchodzić się ze zwierzęciem delikatnie. Młode można trzymać razem, dopóki nie osiągną dojrzałości płciowej w drugim roku życia.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec ma wyraźne pory przedkloakalne, które stają się widoczne po około 14 miesiącach, oraz żółte zabarwienie wokół kloaki. Samica ma dobrze rozwinięte worki wapniowe po bokach szyi. Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w drugim roku życia, więc poczekaj, aż oba będą w pełni wyrośnięte, zanim je połączysz. Samice powinny mieć dobrą masę ciała i zapasy wapnia, zanim zaczną składać jaja.

GODY I KOPULACJA

W naturze zwierzęta kopulują w porze deszczowej od grudnia do marca, gdy pokarmu jest najwięcej, i również w terrarium okres godowy zaczyna się zwykle w grudniu. Wpuść samca do samicy w dużym terrarium z wieloma kryjówkami i obserwuj je przez pierwsze dni, bo gatunek jest kłótliwy. Jeśli pojawią się oznaki poważnej agresji, zwierzęta trzeba natychmiast rozdzielić. Jeśli nie planujesz rozmnażania, zwierzęta nie powinny przebywać razem.

Potrzeba zimowania nie jest udokumentowana, ale chłodniejszy okres z krótszym dniem po sezonie rozrodczym odpowiada porze suchej w naturze i jest dobrym pomysłem.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Niecałe sześć tygodni po kopulacji samica składa dwa okrągłe, białe jaja, czasem tylko jedno. Następnie mniej więcej co cztery tygodnie pojawia się kolejne zniesienie. Samica składa w sezonie najwyżej około dwunastu jaj, średnio dziewięć. W naturze jaja są składane w ciemnych pachwinach liści. W terrarium jaja mogą być przyklejone do bambusa lub gałęzi.

Podawaj samicy przez cały sezon dużo wapnia i owadów, a jeśli traci na wadze, przerwij rozmnażanie.

INKUBACJA

Jaja ostrożnie przenosi się do inkubatora, nie obracając ich. W 25 °C wykluwają się po około 65 dniach, a w 28 °C po około 60 dniach. Użyj lekko wilgotnego podłoża i pojemnika z otworami wentylacyjnymi, jak przy innych jajorodnych gekonach.

Nie sprawdzaj jaj zbyt często. Jaja, które się zapadają lub pleśnieją, są zwykle niezapłodnione lub obumarłe.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są zielone z wyraźnymi poprzecznymi pasami. Do osiągnięcia dojrzałości płciowej są wobec siebie zgodne, a dorosłe osobniki zostawiają je w spokoju, prawdopodobnie dlatego, że poprzeczne pasy powstrzymują je przed zjadaniem młodych. Mimo to trzymaj je w małym terrarium z gałęziami i roślinami, podawaj im małe owady oprószone wapniem i witaminami oraz codziennie świeżą wodę i zapewnij równomierne ciepło i wilgotność.

Rysunek zanika, gdy młode mają od ośmiu do dziesięciu miesięcy. Odchów i wykarmienie nie sprawiają problemów. Rozdzielaj młode według wielkości i wyjmij te, które zaczynają ze sobą walczyć.

Zdrowie i częste błędy

Phelsuma standingi jest odporna, a większość problemów wynika z niedoboru wapnia, niewłaściwej temperatury lub zbyt niskiej wilgotności nocą. Typowe błędy to:

- Za mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic w hodowli. Prowadzi to do miękkich kości i drżenia. Oprószaj owady i zapewnij UVB.
- Za niska wilgotność nocą, która powoduje problemy skórne i trudne linienie. Dokładnie zraszaj wieczorem.
- Walki między zwierzętami trzymanymi razem, ze śladami ugryzień, utratą ogonów i stresem.
- Zbyt wysoka temperatura pod lampą lub kontakt z gorącymi żarówkami, co prowadzi do oparzeń.
- Samice, które nie mogą złożyć jaj (zaleganie jaj), są apatyczne i muszą trafić do weterynarza.

Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, odmawia jedzenia przez kilka dni lub staje się osłabione. Choroby specyficzne dla tego gatunku nie są udokumentowane.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.